

Виховання у студентів інтересу до занять фізичною культурою

Е.В. Кравчук, С.М. Кривіч

Харківська національна академія міського господарства

Розбудова національної системи освіти активізувала педагогічні пошуки, зокрема пошуки оптимальної організації навчально-виховного процесу, який поєднує практичні дії: планування, педагогічний аналіз, коригування, збір інформації, аналітичне оцінювання інформації, контроль, стимулювання. Наукова теорія управління школою та навчально-виховним процесом практично почала розвиватися в останні 20 - 25 років.

Важливим моментом ефективного проведення уроків з фізичної культури є активізація пізнавального інтересу на заняттях. Оскільки цей момент проводиться на початку уроку, отже від його якості проведення залежить в більшості випадків весь урок.

Новизна проблеми - полягає у розгляді можливостей використання ігрового методу для активізації пізнавального процесу.

Мета роботи - полягає в тому, щоб з'ясувати особливості пізнавальної активності на уроці та використання різних методів та засобів для здійснення активізації пізнавального процесу.

У відповідності з поставленою метою виникає необхідність постановки та вирішення деяких **завдань**:

- з'ясувати особливості педагогічного керування та виховання активізації пізнавального процесу;
- можливості використання різних засобів та методів активізації пізнавальної діяльності на уроках фізичної культури;
- розглянути перспективи використання ігрового методу з метою активізації пізнавального процесу.

Виховання у студентів інтересу до занять фізичною культурою є предметом особливої уваги як у теорії педагогіки, так і в методиці фізичного виховання. Це пов'язано з тим, що в підлітковий вік у школярів відбувається перехід від природної потреби у рухах в усвідомлену необхідність занять фізичними вправами. Такий підхід, як відомо, потребує вольових зусиль учнів, що в підлітковому віці ще не достатньо сформовані. Тому в практичній роботі необхідно спиратися на інтерес, який є великою рушійною силою, може значно підсилити мотиви і заохотити старших підлітків до регулярних занять фізичними вправами.

Отже, інтерес до занять фізичною культурою належить до мотиваційної сфери особистості. Його психологічною основою є

внутрішня мотивація, яка виникає за умов зовнішньої мотивації: вимог викладача, визначення мети занять фізичними вправами, необхідності підготуватися до занять тощо.

Тобто, інтерес як внутрішній мотив діє на учнів силою своєї значущості та емоційної привабливості, яка є виразником естетичних потреб особистості. Намітивши основні орієнтири виховання в старших підлітків стійкого інтересу до занять фізичною культурою, ми прагнули розкрити їх зміст, ефективність методів і прийомів цієї роботи в школі та сім'ї. На першому етапі було також виявлено, фактори, які негативно впливають на виховання в учнів інтересу до занять фізичними вправами.

За даними С. Л. Рубінштейна, А. Н. Леонтьєва, П. В. Сімонова та інших учених виховання у студентів інтересу до будь-якої діяльності багато в чому залежить від впливу на їхню інтелектуальну, емоційно-вольову і мотиваційну сфери. Керуючись цим теоретичним положенням стосовно виховання інтересу до занять фізичною культурою, в роботі були визначені такі основні напрями формуючого експерименту:

- формування у студентів системи знань про вплив фізичних вправ на розвиток організму, вмінь і навичок самостійно займатися фізичними вправами на основі здійснення міжпредметних зв'язків фізичної культури з біологією людини, валеологією та іншими предметами;
- емоційно-вольовий вплив на студентів, спрямований на формування в них позитивного ставлення до занять фізичною культурою на основі широкого застосування ігрового методу;
- вплив на мотиваційну сферу студентів з метою формування в них позитивних мотивів до фізичного самовдосконалення через застосування різних прийомів стимулювання і мотивування.

Враховувались значні розходження в рівнях знань, умінь і навичок у студентів з різними рівнями сформованості інтересу, і тому в експериментальній програмі було запропоновано диференційований підхід до студентів різної фізичної підготовленості. В роботі з ними застосовувалися методи переконання, особистого прикладу, стимулювання до участі в спортивних змаганнях з баскетболу тощо. Методи і прийоми, які застосовувалися на уроках, були спрямовані на активізацію у студентів усвідомленого сприйняття значущості фізичних вправ, розвиток мотивації до занять фізичною культурою, формування умінь і навичок самостійно займатися фізичними вправами.

Робота щодо формування інтересу до фізичної культури велася так, щоб словесні форми впливу на їхню свідомість раціонально

поєднувалися з практичними методами, показом, повторенням та перевіркою обсягу запам'ятовування змісту й послідовності виконання вправ, усвідомлення їх місця і ролі в режимі дня. Спочатку застосовувалися методи і прийоми роз'яснення, потім демонструвалися вправи, а наприкінці — інструктування, спрямоване на проведення самостійних занять .

На наступному етапі експерименту були виявлені шляхи підвищення ефективності процесу закріплення знань, умінь і навичок учнів, рівень використання засвоєних вправ у різних варіантах самостійних занять, які проводилися в позаурочний час. На цьому етапі зверталася велика увага на мотиви, які спонукали до формування інтересу та мали важливе значення у житті студентів. На перших уроках формувалося позитивне ставлення до фізичної культури та розвиток пізнавального інтересу до занять фізичними вправами. Використовуючи приклади з життя учасників Олімпійських ігор, викладач підводив студентів до висновку про те, що спорт, фізична культура — надійні помічники для кожного, хто прагне стати загартованою людиною.

На наступних уроках ставилося завдання сформуванню у студентів мотиви до самостійних занять фізичною культурою. Для закріплення теоретичних знань, умінь і навичок практикувалися домашні завдання з фізичної культури, ведення щоденників самоконтролю, в яких учні записували свої результати, спостереження та приклади впливу занять фізичними вправами на загальне самопочуття. Аналіз даних щоденників самоконтролю і спостереження за студентами показали, що в значній частині з них з'явилися стійкі мотиви до занять. Вони проявлялися в бажанні та прагненні займатися фізичною культурою і спортом.

Основним критерієм визначення результативності роботи на уроках фізичної культури вважається наявність у студентів певного рівня сформованості інтересу до занять фізичними вправами. При цьому враховуються: стійкість інтересу; його спрямованість на самостійні заняття фізичною культурою; поліпшення показників підготовленості (з баскетболу, з волейболу, з боротьби, з бігу, стрибків, метань); підвищення рівня знань, умінь і навичок з предмету "Фізична культура"; підготовленість до самостійних занять фізичними вправами (чітке визначення виду занять, їх послідовність і місце в режимі дня, самостійна організація активного відпочинку).

У результаті такої цілеспрямованої роботи в експериментальних групах зменшилось число підлітків з низьким рівнем сформованості інтересу до фізичної культури — від 65,7 до 5,7 %; у контрольних класах також спостерігалось зменшення кількості учнів з низьким

рівнем інтересу, але воно було незначним — від 66,0 до 43,3%. У групі з високим рівнем сформованості інтересу також зафіксовано значне збільшення кількості учнів: у експериментальних класах — від 17,1 до 78,6 %, а контрольних — від 16,3 до 40,5 %. Наведені дані свідчать про те, що в експериментальних класах робота з виховання у студентів інтересу до фізичної культури була результативнішою. Причому така закономірність спостерігалася у всіх трьох умовно визначених групах учнів. Це свідчить про ефективність роботи за експериментальною методикою, її результати дають змогу дійти висновку про те, що основним у вихованні інтересу до занять фізичною культурою є: цілеспрямована робота з кожним студентом; включення у виховну роботу пізнавальних елементів (відомостей про історію фізичної культури і спорту, значення того чи іншого фізкультурно-масового заходу в укріпленні здоров'я учнів тощо); формування у студентів системи знань про вплив фізичних вправ на розвиток організму на основі міжпредметних зв'язків фізичної культури з управлінням професійної працездатністю та валеологією; широке застосування в підвищенні емоційності уроків фізичної культури ігрового методу; використання стимулів для формування у студентів позитивних мотивів до самостійних занять фізичною культурою; озброєння студентів знаннями, які необхідні для самостійних занять фізичною культурою; ознайомлення з методикою самоконтролю та методикою дозування фізичних навантажень під час самостійних тренувань; створення для студентів ситуацій успіху, позитивного емоційного настрою під час занять фізичними вправами тощо.

Література:

1. Бахчанян Г.С. Мотивація інтересу до занять фізичною культурою і спортом. // Педагогіка і психологія. – 1998.
2. Гусев В. Основи формування інтересу до уроків фізичної культури.// – 2002.
3. Матвеев А.П., Мельников С.Б. Методика физического воспитания с основами теории. – М.: Просвещение, 1991.
4. Староста В. Новый способ измерения и оценки двигательной координации. //Теория и практика физической культуры. – 1998. - № 6. – С. 8 – 11.
5. Теория и методика физического воспитания. / Под ред. Шияна Б.М. – М., 1988.